

Uchovanie a vydanie počítačových údajov

České právo a informační technologie, 25.09.2015

Tomáš Abelovský

1. Dátový nosič / informácia v digitálnej podobe
2. §90 TP v SR
3. Problémy a prax
4. Riešenie

Môže predchádzať kopírovanie elektronických
dát zaisteniu dátového nosiča?

Paradigmy e-dôkazu

(pôvodné)

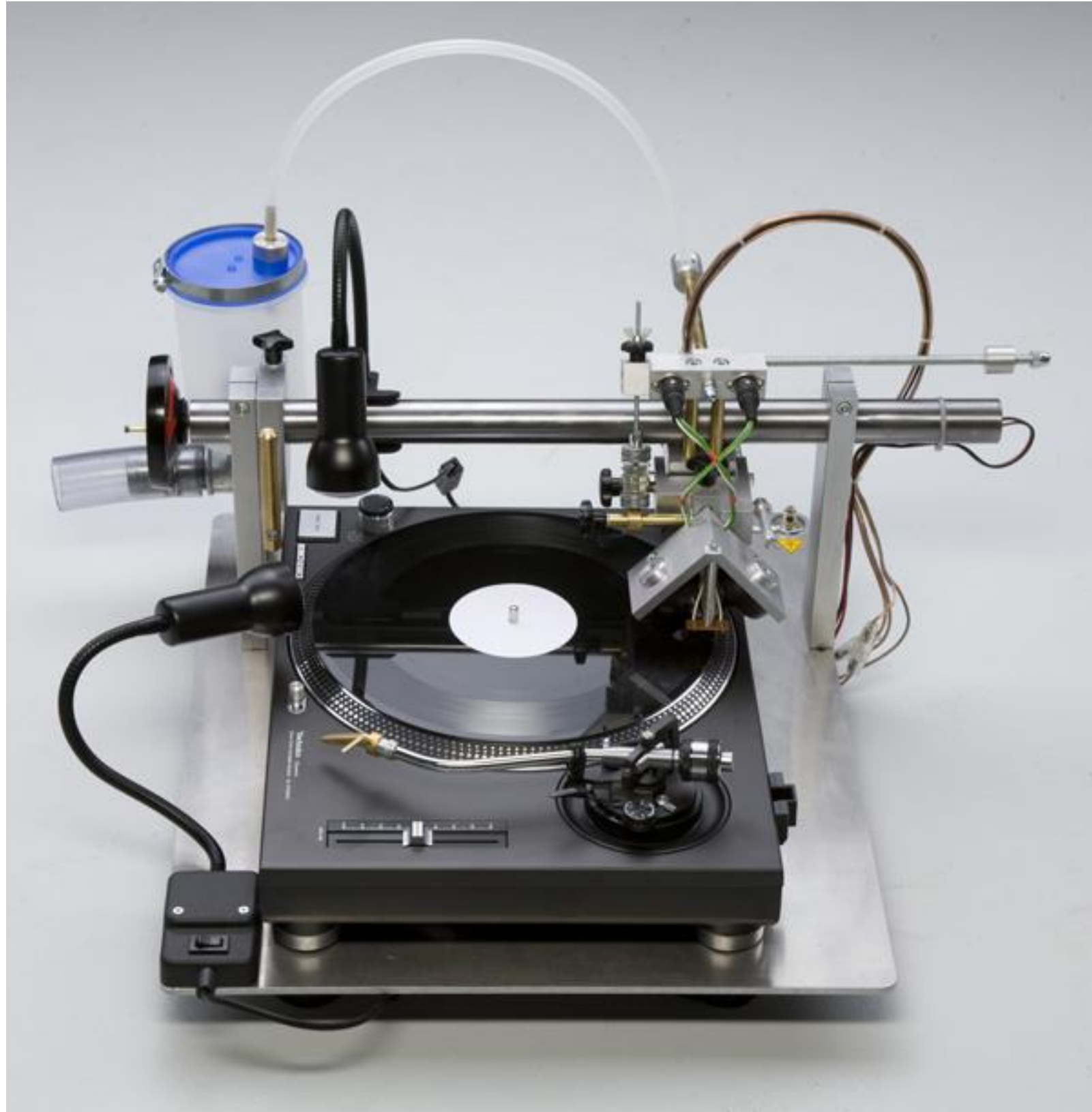
Vyt'ažovania zaistených elektronických nosičov (vecí) za využitia odbornej znaleckej expertízy (mobil, USB, HD disk, CD, disketa, iný nosič).

(nové)

Zrkadlenie delokalizovaných informácií bez viazanosti na nosič a miesto

“Gramofónový efekt”

Rekodifikácia v ČR

Východiska a princípy nového trestního řádu (Komise pro nový trestní řád)

Věcný záměr zákona o trestním řízení soudním

- Zrýchlenie trestného konania
- Posilniť význam konania pred súdom
- Zvýšiť aktivitu procesných strán
- Formálne dôkazné bremeno
- Princíp kontradiktórností
- Úprava absolútne neúčinných dôkazov

“V návaznosti na rozvoj používání elektronických prostředků pro komunikaci bude upraveno **zajišťování obsahu (dat)** z počítače a jiných elektronických zařízení, a to i dálkovým způsobem.“

§90 TP

(1) Ak je na objasnenie **skutočností závažných pre trestné konanie** nevyhnutné uchovanie uložených **počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov**, ktoré boli **uložené** prostredníctvom počítačového systému, môže **predseda senátu** a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní **prokurátor** vydať **príkaz**, ktorý musí byť odôvodnený aj skutkovými okolnosťami, **osobe**, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú také údaje, alebo poskytovateľovi takých služieb aby...

Aké sú povinnosti?

...

- a) také údaje **uchovali** a udržiavali v celistvosti,
- b) umožnili vyhotovenie a ponechanie si **kópie** takých údajov,
- c) **znemožnili** prístup k takým údajom,
- d) také údaje **odstránili** z počítačového systému,
- e) také údaje **vydali** na účely trestného konania.

Na aký čas?

(2) V príkaze podľa odseku 1 písm. a) alebo písm. c) musí byť ustanovený **čas**, po ktorý bude uchovávanie údajov vykonávané, tento čas môže byť až na **90 dní**, a ak je potrebné ich opätovné uchovanie, musí byť vydaný **nový príkaz**.

Ako ukončiť uchovávanie?

(3) Ak uchovávanie počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov na účely trestného konania už nie je potrebné, vydá predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor bez meškania **príkaz na zrušenie** uchovávania týchto údajov.

Mlčanlivosť?

(4) Príkaz podľa odsekov 1 až 3 sa doručí osobe, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú také údaje, alebo poskytovateľovi takých služieb, ktorým sa môže uložiť **povinnosť zachovať v tajnosti opatrenia uvedené v príkaze.**

Kto prevezme údaje?

(5) Osoba, v ktorej držbe alebo pod jej kontrolou sa nachádzajú počítačové údaje, vydá tieto údaje, alebo poskytovateľ služieb vydá informácie týkajúce sa týchto služieb, ktoré sú v jeho držbe alebo pod jeho kontrolou, **tomu, kto vydal príkaz** podľa odseku 1 alebo **osobe uvedenej v príkaze** podľa odseku 1.

Problémy?

- Nadužívanie / nesprávny výklad pojmov
- Obchádzanie iných operatívno - pátracích prostriedkov a ITP
- Nedostatočné odôvodnenie príkazov
- Autenticita - “zalepenie všetkých otvorov”
- Chýba súdna kontrola, neexistencia opravného prostriedku
- Otázka času vzniku dát
- Otázka oprávnených osôb (informovanosť)
- Otázka vrátenia dát
- Paradoxná situácia - príkaz na vydanie prevádzkových údajov poskytovateľovi telekomunikačných služieb, ale ten už nemá povinnosť ich uchovávať (Nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 10/2014 zo dňa 29.4.2015)

Štatistika?

Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR

	2010	2011	2012
§ 90 ods. 1 písm. a)	7	15	26
§ 90 ods. 1 písm. b)	25	57	103
§ 90 ods. 1 písm. c)	1	1	2
§ 90 ods. 1 písm. d)	0	4	7
§ 90 ods. 1 písm. e)	15	104	88
Spolu	48	181	226

Najčastejšie využitie?

Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR

Praktické príklady:

- Mobilný telefón
- Elektronické účtovníctvo
- Extrémistické symboly + internetové stránky
- Kamerové záznamy
- Nález ÚS SR č. III. ÚS 68/2010

Judikatúra - proporcionalita

„zvoliť si pri realizácii zásahu čo **najmiernejší prostriedok**, ktorý je súčasne spôsobilý zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa. Je preto potrebné uprednostniť úkon uchovania a vydania počítačových údajov pred inštitútom vydania, resp. odňatia vecí. V opačnom prípade znamená neproporcionálny postup konajúceho orgánu porušenie garancií práva na súkromie a spravodlivého procesu.“ -

Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 68/2010 z 25. augusta 2010

Judikatúra - otrávený strom

„v tomto kontexte neobstojí námietka sťažovateľov o tom, že orgán činný v trestnom konaní zadovážil dôkaz „z otráveného stromu“. Protimonopolný úrad bol povinný na základe rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžz 1/2011 z 5. apríla 2011 a nepokračovať v prezeraní dátového nosiča, na druhej strane však týmto rozhodnutím nebola obmedzená jeho edičná povinnosť podľa § 89 TP SR a neboli ním limitované ani oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní na postup podľa § 89 a § 90 TP SR.“

Uznesenie Ústavného súdu SR, III. ÚS 24/2012 zo dňa 17.1.2012

Judikatúra - zápisnica (§93(2) TP)

Osobe, ktorá vec alebo počítačové údaje vydala alebo ktorej boli vec alebo počítačové údaje odňaté, alebo od ktorej boli vec alebo počítačové údaje prevzaté, vydá orgán, ktorý úkon vykonal, ihneď **písomné potvrdenie o prevzatí** veci alebo počítačových údajov alebo rovnopis zápisnice.

“V súvislosti s vybavením podnetu prokurátor konštatoval, že je pravdou, že 18. mája 2011 protimonopolný úrad „zápisnične“ vydal inkriminovaný disk vyšetrovateľovi úradu boja proti korupcii, ale zároveň dodal, že pri postupe podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku nedochádza k vydaniu rozhodnutia. [...] Okrem toho prokurátor konštatoval, že vzhľadom na to, že sa javilo, že na vydanom disku sa nachádzajú počítačové údaje a že tieto je potrebné uchovať, udržiavať v celosti, prípadne vyhotoviť a ponechať si orgánmi činnými v trestnom konaní kópie takých údajov, 27. mája 2011 vydal [prokurátor špeciálnej prokuratúry] v súlade s § 90 Trestného poriadku príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov.“

Uznesenie Ústavného súdu SR III. ÚS 24/2012 dňa 17.1.2012.

Riešenia

- Proporcionalita zásahu - možnosť selekcie skúmaných dát (kľúčové slová) - (napr. Explanatory note on Commission inspections pursuant to Article 20(4) of Council Regulation No 1/2003) Menej radikálny zásah do chránených práv je práve inštitút uchovania a vydania počítačových údajov oproti všeobecnej edičnej povinnosti podľa § 89 TP SR (resp. § 78 TŘ ČR).
- Prísne dodržiavanie princípov ED: Autenticita, pôvodnosť, pravosť a hodnovernosť
- Úvaha o predbežnom zaistení dátového nosiča s následným rozhodnutím súdu o získavaní dát
- Smernica (guidelines, best practice)
- Elektronický spis, elektronická zápisnica, právo pôvodcu údajov nazerať do spisu, transparentnosť
- AI, Cognitive systems

jasná definícia procesných záruk

=

limit špekulatívnej obhajoby a sebaistota OČTK

Ďakujem za pozornosť!

tomas@abelovsky.com